

האוניברסיטה הפתוחה
האוניברסיטה הגדולה בישראל

עסקים

הגישה האמריקנית לעסקים 'על קצה המזלג' אם תאהבו עושר יותר מחירות

חלק לא מבוטל ממערכת החינוך האמריקנית מוקדשת לחינוך כלכלי. אמריקנים רבים קראו את ספרו של אדם סמית "עושר האומות" והם מחונכים לחשוב על פיתוח עצמאות כלכלית מגיל צעיר. ואולי זאת הסיבה שהאמריקני הממוצע מייצר יותר מפי שניים מהישראלי הממוצע? ואולי זה ההסבר כיצד הצליחו 5% מאוכלוסיית העולם לגרוף 50% מכלכלתו

<< ד"ר יובל כהן

היזמות והעצמאות הכלכלית כדת וכמסורת

למרבית האמריקנים ברור שיעודם הוא לסייע לאחרים ולהיטיב את העולם דרך המערכת הכלכלית והעסקית. חברות אמריקניות מרבות לדבר על הערך (value) והתרומה (contribution) שהן מייצרות ללקוחותיהן. החברות משתמשות במושג הייעוד (mission) הפופולרי בנצרות. זאת מתוך הבנה שתועלת מוערכת בכסף. הצורך להיטיב עם הזולת מוטבע היטב בגוני הנצרות שהתפתחו בארה"ב. אולם כטיפוסים מעשיים, האמריקנים רואים את מימוש של צורך זה בסיפוק הלקוחות הפנימיים והחיצוניים שלהם.

חלק לא מבוטל ממערכת החינוך האמריקנית מוקדש לחינוך כלכלי. אמריקנים רבים קראו את ספרו של אדם סמית "עושר האומות" והם מחונכים לחשוב על פיתוח עצמאות כלכלית מגיל צעיר. לדוגמה, נערים בגיל תיכון משרתים במרבית רשתות המזון המהיר כמו מקדונלד'ס, בורגר-קינג וכדומה.

האמריקנים מאמינים שגורלו של אדם נתון בידי ונקבע על פי יוזמתו ומאמציו. לפיכך, אם אדם מרגיש מנוצל עליו לעבור מיד לעבודה אחרת או לפתוח בעסק יזמי משלו (ראו למשל את הספר "מי הזיז את הגבינה שלי?", מאת ספנסר ג'ונסון).

החברה האמריקנית מאמינה ביזמות והאמריקני הממוצע שומע על יזמות והצורך לגלות יזמה מספר פעמים ביום: הנושא מסוקר בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו, בפרסומות של "Be your own boss" ובספרות ענפה בנושאי ניהול עסקים.

מדוע אמריקני ממוצע מייצר יותר מפי שניים מישראלי ממוצע? כיצד הצליחו כ-5% מאוכלוסיית העולם, שהם כ-300 מיליון אמריקנים, לגרוף מעל 50% מכלכלתו - תל"ג מעל 9,000 מיליארד דולר? מה הוא סוד ההצלחה האמריקני ומה אנחנו יכולים ללמוד ממנו?

מה שמרבית הישראלים אינם יודעים
על רוב האמריקנים

מאז הקמת ארה"ב ועד ימינו, מרבית האמריקנים רואים בממשלה וברשויות המקומיות רע הכרחי ושאיפתם הגדולה היא למזעור כוחם והתערבותם. כל אחד יסכים שהממשלה אינה גוף פרודוקטיבי. הכוח, היוזמה, העבודה הקשה והמפרכת, ההמצאות הגאוניות והעסקים המצליחים מגיעים מן העם, מאנשי העמל והעסקים גם יחד. מרבית האמריקנים שותפים לגישה שהממסד מהווה מכשול להצלחה כלכלית וככל שימעיט את התערבותו כן ייטב.

ניתן לראות את המגמה הזאת מראשיתה של ארה"ב ועד ימינו. תומס ג'פרסון וסמואל אדמס, מאבות האומה האמריקנית, החדירו את הגישה הזאת עמוק בכתביהם, בנאוומיהם ובמעשיהם. גם ג'ורג' בוש הבן, שלא ניחן בהופעה מרשימה ויכולתו הוורבלית מוגבלת, זכה בבחירות בשנת 2000 בזכות הבטחתו להוריד מסים - שאגב, אותה קיים במלואה - וצידודו בקיצוץ גדול בפעילות של הממשלה הפדרלית.

בישראל - רמת
המיסוי גבוהה לאין
ערוך מבארה"ב:
מס מעסיקים, מס
ערך מוסף ומס
הכנסה לא רק
שמורידים את
רמת חיינו אלא
מעבירים את
הכסף למערכות
פוליטיות לא
יצרניות ושם הוא
יורד לטמיון
במקום לעבור
להשקעה באמצעי
ייצור, בתעשייה,
במחקר, בפיתוח
ובמדע. גם
המכסים
המופקעים
בישראל גורמים
לאותה תוצאה!

סמואל אדמס (1722-1803).
פטריוט אמריקני ופוליטיקאי

האמריקנים מאמינים שגורלו של אדם נתון בידיו ונקבע על פי יוזמתו ומאמציו. לפיכך, אם אדם מרגיש מנוצל, עליו לעבור מיד לעבודה אחרת או לפתוח בעסק יזמי משלו. מי שרוצה להבין במה מדובר רצוי שיקרא את הספר "מי הזיז את הגבינה שלי?" מאת ספנסר ג'ונסון

ארה"ב היא אחד המקומות הנוחים לפיתוח עסקים ותעשיות וכל אדם בעולם יכול לפתוח כמעט כל עסק בעלות משפטית של פחות מ-75 דולר

בארה"ב מצפים לראות "ראש גדול"

מרבית העיריות בארה"ב יודעות שמישית עסקים ופיתוח יוזמות הם גורמי המפתח לשגשוג ולהתפתחותה של העיר ולשם כך הן מספקות קורסים ביזמות עסקית, ומקצועות תמך בעסקים קטנים. העיריות בונות חממות לחברות הזנק ומשתדלות ליצור אווירה המקלה ומקדמת עסקים גדולים וקטנים. בחלק לא מבוטל של חברות גדולות בארה"ב מצפים לגלות יוזמה או "ראש גדול", אך גם שם שותפים לחלום האמריקני הכולל בסופו עצמאות כלכלית.

שאיפתם של האמריקנים לעצמאות עסקית - להפוך משכיר לקבלן עצמאי, מסייעת לעתים לעקוף את השפעתם המזיקה של איגודי העובדים. כך, למשל, זרוע היבשה של FedEx: חברת-הבת FedEx Ground, המשנעת שלושה מיליון חבילות ביום, אינה מעסיקה אף נהג. עשרות אלפי הנהגים של המשאיות ושל המכוניות המסחריות הם קבלנים עצמאיים. מאחר ולחברת-האם FedEx יש איגוד עובדים, ומאחר ש-FedEx אינה רוצה להרחיב אותו, היא שומרת את זרוע היבשה שלה כחברת-בת נפרדת, שבה אין איגוד כזה.

ארה"ב מכירה בערך החשוב של תחרות עסקית ועידוד השקעות של חברות בינלאומיות. עד היום ארה"ב היא אחד המקומות הנוחים לפיתוח עסקים ותעשיות וכל אדם בעולם יכול לפתוח כמעט כל עסק בארה"ב, בעלות משפטית של פחות מ-75 דולר - אם כי לא כל אדם מקבל אישור שהייה קבוע בארה"ב.

והנה התשובה לשאלות הראשוניות

להצלחה הגדולה של כלכלת ארה"ב ישנן שלוש סיבות הקשורות אחת בשנייה:

1. מזעור המיסוי וההתערבות של הממשלה במשק.
  2. הגישה היזמית, החינוך והאווירה מאפשרים הצלחה כלכלית גדולה.
  3. גישת הממשלה, המעודדת עסקים קטנים ותחרות ונלחמת במונופולים, עוזרת להצלחה הכלכלית.
- בישראל, לעומת ארה"ב, רמת המיסוי היא גבוהה לאין

ערוך. מס מעסיקים, מס ערך מוסף ומס הכנסה לא רק שמורידים את רמת חינוך, אלא מעבירים את הכסף למערכות פוליטיות לא יצרניות ושם הוא יורד לטמיון, במקום לעבור להשקעה באמצעי ייצור, בתעשייה, במחקר, בפיתוח ובמדע.

גם המכסים המופקעים בישראל גורמים לאותה תופעה. למשל, המכוניות בישראל יקרות פי שלושה מאשר בחו"ל רק משום שהמכס עליהם הוא פעמיים ממחירן. כך, שני שלישים ממחיר מכונית המהווה אמצעי ייצור (כדי להגיע לעבודה וחזרה, ולעתים העבודה כוללת נסיעות) עוברים לקופת הממשלה (ומשם לש"ס, למפד"ל, לשינוי, למקורבים, לפוליטיקאים, ולשאר מרעין בישין).

בקיצור, כל עוד ידי המשק הישראלי כבולות במסים ומכסים וחוקים מכבידים, ייצר הישראלי הממוצע פחות מהאמריקני הממוצע. אך גם אם יסרו המסים, המכסים וכדומה, עדיין דרושה לנו מערכה חינוכית אדירה, כדי לפתח ציבור שאינו נסמך (על הממשלה ועל גופים גדולים), ציבור של יזמים ועובדים שהצטיינות היא דרך חיים בעבורם.

כך קיבלה ארה"ב את עצמאותה

בשנת 1773 החליטה הממשלה האנגלית לגבות מס של 5% ממתיושבי הקולוניות האמריקניות. קבוצת מתיושבים זועמים שהתחפשו לאינדיאנים עלו במחאה על אונייה בבוסטון והשליכו את מטען התה שלה לים. אירוע זה - המכונה "מסיבת התה של בוסטון" - פתח את מלחמת האזרחים, שבסופה קיבלה ארה"ב את עצמאותה.

עד היום מזכירים זאת לכל מי שמעלה רעיון של העלאת מסים בארה"ב...

סמואל אדמס, פטריוט אמריקני ופוליטיקאי: "אם אתם אוהבים עושר יותר מחירות, את רוגע ההתרפסות יותר מגעש המערכה לחופש, לכו מאיתנו הביתה בשלום. איננו צריכים את עצותיכם, את עזרתכם או נשקכם. כרעו ברך ולקקו את היד המאכילה אתכם. נאחל שהשרשראות יונחו עליכם בעדינות ושהדורות הבאים ישכחו כי חייתם בתוכנו." &